

ÇARŞI VE MAHALLE BEKÇİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI İLE KIYAFETLERİNE DAİR YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı; çarşı ve mahalle bekçilerinin çalışma usulleri, kıyafet ve teçhizat ile görevleri sırasında uymak zorunda oldukları usul ve esasları düzenlemektir.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik; 11/6/2020 tarihli ve 7245 sayılı Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanununun 12 nci ve 14 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Bakan: İçişleri Bakanını,
 - b) Bakanlık: İçişleri Bakanlığını,
 - c) Genel Komutan: Jandarma Genel Komutanını,
 - ç) Genel Komutanlık: Jandarma Genel Komutanlığını,
 - d) Genel Müdür: Emniyet Genel Müdürünü,
 - e) Genel Müdürlük: Emniyet Genel Müdürlüğünü,
- ifade eder.

İstihdam

MADDE 4- (1) 7245 sayılı Kanun uyarınca genel kolluk kuvvetlerine yardımcı olmak üzere, emniyet ve jandarma teşkilatları bünyesinde silahlı bir kolluk olarak çarşı ve mahalle bekçileri istihdam edilir.

(2) Polis memuru ve üstü rütbelerde bulunan personel, Genel Müdürlük bünyesinde istihdam edilen çarşı ve mahalle bekçilerinin rütbece üstü, kadro ve kuruluş yönünden bağlı oldukları ve amir olarak yetkilendirilmiş olan diğer personel ise amiridir.

(3) Subay, astsubay ve uzman jandarma çavuşlar Genel Komutanlık bünyesinde istihdam edilen çarşı ve mahalle bekçilerinin rütbece üstü, kadro ve kuruluş yönünden bağlı oldukları ve amir olarak yetkilendirilmiş olan diğer personel ise amiridir. Jandarma uzman erbaşlar, sözleşmeli erbaş ve erler, erbaş ve erler, jandarma hizmetleri sınıfı dışındaki memurlar ile çarşı ve mahalle bekçileri arasında astlık ve üstlük münasebeti yoktur.

İKİNCİ BÖLÜM

Görev Bölgeleri, Çalışma Saatleri ve Görev Bölgesini Terk Etme Yasağı

Görev bölgeleri

MADDE 5- (1) Çarşı ve mahalle bekçilerinin görev bölgeleri, istihdam edildikleri teşkilatın yetkili amirleri tarafından, emniyet ve asayiş yönünden önem arz eden yerler göz önünde bulundurularak belirlenir.

(2) Belirlenen görev bölgeleri istihdam edildikleri teşkilata göre günlük görev belgesinde veya hizmet kağıdında belirtilir.

Çalışma saatleri

MADDE 6- (1) Çarşı ve mahalle bekçilerinin haftalık çalışma süresi kırk saattir.

(2) Günlük çalışma saatleri, görev bölgesindeki güneşin batış ve doğuş saatleri esas alınarak bu aralıktaki zaman dilimi içerisinde belirlenir.

(3) Çarşı ve mahalle bekçileri emniyet ve asayişin gerektirdiği haller ile güvenlik veya kamu düzeni ile görevi etkileyen zorunluluk hâlleri haricinde birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen çalışma süresi ve saatleri dışında çalıştırılmaz.

(4) Personel yetersizliği, görev yoğunluğu ve benzeri durumlarda emniyet ve asayişin gerektirdiği hallerin ortaya çıkması halinde haftada bir gün istirahat verilmek kaydıyla il emniyet müdürü veya il jandarma komutanının teklifi ve valinin onayı ile haftalık kırk saatlik çalışma süresi artırılabilir.

(5) Olağanüstü hal, terör, toplumsal olaylar, doğal afet, salgın hastalık, mevsim koşulları ve benzeri durumlarda güvenlik veya kamu düzeni ile görevi etkileyen zorunluluk hallerinin ortaya çıkması halinde Genel Müdür veya Genel Komutanın teklifi ve Bakan onayı ile çalışma süreleri ve saatleri değiştirilebilir.

Görev bölgesini terk etme yasağı

MADDE 7- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri görevle ilgili bir zorunluluk olmadıkça görevli oldukları bölgeleri terk edemezler. Bu tür zaruri durumlarda görev bölgelerini terk etmek durumunda kalanlar gecikmeksizin sıralı amirlerine bilgi vermek zorundadırlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kıyafet ve Teçhizat, Silahla Girilemeyecek Yerler ve Silah Taşınmayacak Durumlar, Göreve Hazır Olma, Devriye Usulleri, Yardım İsteme

Kıyafet ve teçhizat

MADDE 8- (1) Çarşı ve mahalle bekçilerinin görevde iken üzerinde bulunması gereken teçhizat şunlardır:

a) Teçhizat kemeri; bel kemerinin üzerine haricen takılan ve üzerinde silah, kelepçe, gaz spreyi gibi teçhizatın taşınmasına imkan sağlayan, kaliteli malzemeden üretilen kemerdur.

b) Tabanca kılıfı; tabanca gövdesi dışarıdan görülmeyecek şekilde yapılmış kılıftır.

c) Zati demirbaş tabanca ve yedek şarjörü; 17/3/1989 tarihli ve 20111 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personeline Görevlerinde Kullanılmak Üzere Bedeli Mukabili Zati Demirbaş Tabanca Satışına Dair Yönetmelik ile 3/9/2020 tarihli ve 31233 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Personeline Görevlerinde Kullanılmak Üzere Bedeli Mukabili Zati Demirbaş Tabanca Satışına Dair Yönetmelik hükümleri gereği verilen tabanca ve yedek şarjördür.

ç) Kelepçe; uluslararası standartlara göre üretilen, zor kullanmanın gereklerine uygun yapıda ve dayanıklılıkta imal edilen, kişileri denetim altına alma aracıdır.

d) Gaz spreyi; kıyafet üzerinde taşınması için uygun büyüklükte üretilen, bireysel kullanım amaçlı, kullanımı pratik nitelikte, ülkemizin taraf olduğu uluslararası düzenlemelere uygun özellikte imal edilen savunma ve zor kullanma aracıdır.

e) Cop veya teleskopik cop; cop, emniyet ve asayiş hizmetlerinde kullanılan ve Genel Müdürlük ile Genel Komutanlık tarafından özellikleri belirlenen savunma ve zor kullanma aracıdır. Teleskopik cop ise emniyet ve asayiş hizmetlerinde kullanılan ve Genel Müdürlük ile Genel Komutanlık tarafından özellikleri belirlenen, açılıp kapanabilir nitelikte olan, metal ve benzeri sert malzemeden yapılan savunma ve zor kullanma aracıdır.

f) Çok kullanımlı çakı; tornavida, pense, bıçak gibi özellikleri bünyesinde barındıran araçtır.

g) El feneri; kıyafet üzerinde taşınması için uygun büyüklükte imal edilen aydınlatma aracıdır.

ğ) Döğük; ses bildirim veya uyarı amacıyla kullanılan araçtır.

(2) Günün koşul ve ihtiyaçlarına göre birinci fıkrada belirtilen teçhizat, Genel Müdürlükte Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının uygun görüşü alınarak Genel Müdür, Genel Komutanlıkta Lojistik Başkanlığının uygun görüşü alınarak Genel Komutanın onayı ile artırılabilir. Ancak; acil veya zorunlu durumlarda veya ifa edilecek görevin niteliğine göre gerektiğinde, öngörülen uygun görüş ve onay işlemi aranmaksızın ilgili personele ilave teçhizat yetkili amirince verilebilir.

(3) Çarşı ve mahalle bekçilerine birinci fıkrada belirtilen teçhizatının yanı sıra, görevde sürat ve kolaylığı sağlamak, daha tesirli ve verimli kılmak ve kolay haberleşme için telsiz ve lüzumu halinde diğler ateşli silah ve teçhizat verilebilir. Bu silah ve teçhizatlar görev bitiminde geri alınır.

(4) Çarşı ve mahalle bekçilerine zati demirbaş tabanca verilinceye kadar zimmet karşılığı envanterdeki tabancalardan verilir.

(5) Çarşı ve mahalle bekçilerinin görevde iken bu madde kapsamında kendisine verilen teçhizatı taşımaları zorunludur. Görev dışında zati demirbaş tabanca hariç diğler teçhizat taşınmayabilir.

(6) Çarşı ve mahalle bekçileri, 15/8/2007 tarihli ve 26614 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Kıyafet Yönetmeliğinde belirlenmiş kıyafetler ile görev yaparlar. Arma, kokart ve üniformada kullanılacak semboller ile benzeri diğler hususlar istihdam edildikleri teşkilatın ilgili mevzuatına göre belirlenir.

Kıyafet ve teçhizatın kullanımı, muhafazası ve bakımı

MADDE 9- (1) Her çarşı ve mahalle bekçisi, kendisine tahsis edilen bireysel kıyafet ve teçhizatı gerektiğinde kullanılmak üzere emrine verilen diğer kıyafet ve teçhizatı, hizmet gereklerine uygun olarak kullanmaktan ve muhafaza etmekten sorumludur.

(2) Çarşı ve mahalle bekçisi göreve çıkmadan önce kıyafet ve teçhizatını kontrolden geçirerek kullanıma hazır hale getirir.

(3) Çarşı ve mahalle bekçilerine atış kabiliyeti kazandırmak, bu kabiliyetlerini geliştirmek ve devam ettirmek üzere yapılacak atış eğitimleri teşkilatların ilgili mevzuat hükümlerine göre gerçekleştirilir. Her çeşit atış sonunda temizlenen tabancaların gerekli bakımları da düzenli olarak yapılır.

(4) Amirleri veya amirlerinin görevlendirecekleri memurlar tarafından her hafta tabanca kontrolü yapılır.

(5) Hizmet gerekleri açısından zorunluluk bulunmadıkça, eldeki mevcut standartlara uygun olmayan kıyafet ve teçhizatın yenisiyle değiştirilinceye veya özelliğini yitirinceye kadar kullanılmasına devam edilir.

Silahla girilemeyecek yerler ve silah taşınmayacak durumlar

MADDE 10- (1) Çarşı ve mahalle bekçisi tehlike bakımından;

a) Cezaevleri ve tutukevleri ile her türlü ıslah ve infaz kurumları veya bunların eklentilerine, nezarethanelere, akıl hastanelerine, hastanelerin psikiyatri bölümlerine silahla giremez, ancak silah ve şarjörünü teslim ederek girebilir.

b) Barut, bomba, dinamit, gaz, benzin gibi yanıcı veya patlayıcı maddelerin yapıldığı veya muhafaza edildiği yerlere silahını yanına alıp şarjörünü teslim ederek girebilir.

(2) Çarşı ve mahalle bekçisi nüfuza etki etmemek bakımından;

a) Hangi sıfatla olursa olsun mahkemelere, duruşmalara ve disiplin kurullarına,

b) Türkiye Büyük Millet Meclisi ana binaları ile Meclis Başkanlığınca belirlenen yerlere, şarjörünü yanına alıp silahını teslim ederek girebilir.

(3) Birinci fıkranın (a) bendi ile ikinci fıkrada belirtilen yerlerde yalnız bu yerlerin güvenliği için görevli bulunan çarşı ve mahalle bekçileri silah taşıyabilirler.

(4) Çarşı ve mahalle bekçileri sanık sıfatıyla mahkemelere üniformayla giremezler.

(5) Çarşı ve mahalle bekçileri; öğrencilerin toplu olarak oturdukları yurtlarda, eğitim ve öğretim kurumlarında, siyasi partilerin açık hava ve kapalı yer toplantılarında, izinli veya izinsiz yapılan toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde, sendikalarda, derneklerde veya bunlara yönetim ve yapı olarak doğrudan doğruya bağlantılı olan yerlerde veya bunların toplantı ve kongrelerinde, her türlü spor karşılaşma veya yarışmalarının yapıldığı yerlerde, kanuna uygun veya kanuna aykırı olarak grev ve lokavt yapılmakta olan iş yerlerinde silah taşıyamazlar. Ancak bu yerlerin güvenliği için görevli bulunan çarşı ve mahalle bekçileri buralarda silah taşıyabilirler.

(6) Çarşı ve mahalle bekçilerinden; görevden uzaklaştırılan, gözaltına alınan ve ücretsiz izne ayrılanlar silah taşıyamazlar.

(7) Altıncı fıkrada belirtilen durumdaki çarşı ve mahalle bekçileri tabancalarını ve mermilerini kadrolarında ilgili birim amirine, çalıştığı kadro dışında ise tabanca almaya yetkili birim amirine teslim etmeleri ve bu amirlerinin de teslim almaları zorunludur. Ancak görevden uzaklaştırılan personelden, can güvenliklerinin tehlikeye düşebileceği hususunda açık veya zımnî emareler bulunanların gerek görülmesi halinde, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunun 138 inci maddesinde belirtilen görevden uzaklaştırmaya yetkili amirlerinin uygun görüşü üzerine silahı geri alınmayabilir veya alınmış ise iade edilebilir. Teslim etme ve alma işlemi üç nüsha olarak düzenlenecek tutanakla saptanır. Bu tutanağın bir nüshası ilgili çarşı ve mahalle bekçisine verilir. Diğer nüshaları da tabanca ile ilgili işlemlerle birlikte gerekli birimlere gönderilir.

(8) İzin veya istirahat gibi görevden ayrılmayı gerektiren diğer hallerde, taşımakta oldukları resmi tabancalar çarşı ve mahalle bekçilerinin üzerinde bırakılır.

(9) Kendisine veya çevresine zarar verme riski taşıdığı kanaati oluşan, bu yönde tehdit veya eylemlerde bulunan, çevresindekiler için tehlike arz eden veya tehlikeli, riskli olarak değerlendirilen her durumda ve geç müdahale etmenin sakıncalı olacağı ruh sağlığı ve hastalıkları ile ilgili durumlarda

personelin zati demirbaş tabancası ve üzerine kayıtlı diğer silahlarının birim amirince veya olaya müdahale eden kolluk kuvvetlerince geçici olarak alınıp muhafaza edilme işlemi ile bu durumda olan çarşı ve mahalle bekçilerinin; ruh sağlığı ve hastalıkları ile ilgili olan tedavi ve takip süreçleri, silahlarının iadesinin nasıl yapılacağı gibi hususlarda 3/1/2018 tarihli ve 30290 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Emniyet Teşkilatı Sağlık Şartları Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde işlem yapılır.

Göreve hazır olma

MADDE 11- (1) Genel Müdürlükte görevli çarşı ve mahalle bekçileri, göreve başlama saatinde kıyafet ve teçhizatı tam olarak, bağlı oldukları birimde hazır bulunurlar. Genel Komutanlıkta görevli çarşı ve mahalle bekçileri kendilerine tebliğ edilen saatte kıyafet ve teçhizatı tam olarak bağlı oldukları birimde veya görev yerinde hazır bulunurlar.

(2) Göreve çıkmadan önce istihdam edildikleri teşkilatın sıralı amirlerince kılık, kıyafet ve teçhizat yönünden göreve hazır olup olmadıkları kontrol edilir. Kendilerine görevleriyle ilgili günlük emirler verildikten sonra Genel Müdürlükte görevli çarşı ve mahalle bekçilerinin yanlarında bulunan kontrol defterine “göreve çıktığı görüldü” kaydı işlenir. Genel Komutanlıkta görevli çarşı ve mahalle bekçilerine ise görev esnasında yanlarında bulundurmaları gereken, muhteviyatında Devriye Genel ve Özel Talimatlarının bulunduğu hizmet kağıtları verilir.

(3) Çarşı ve mahalle bekçileri kontrol defterlerini/hizmet kağıtlarını görevleri süresince daima yanlarında bulundurmaya ve yetkili amirlerin istemeleri halinde vermeye mecburdurlar. Yetkili amirlerce yapılan denetlemeler bu kontrol defterine/hizmet kağıtlarına işlenir.

(4) Görevleri sona erdikten sonra bağlı oldukları birime gelen Genel Müdürlükte görevli çarşı ve mahalle bekçileri, görevdeyken gördüklerini ve öğrendiklerini sıralı amirlerine aktarmalarının ardından kontrol defterlerine “görevden döndüğü görüldü” kaydı işlenerek kendilerine verilir. Genel Komutanlıkta görevli çarşı ve mahalle bekçileri ise bağlı oldukları birime gelerek görevdeyken gördüklerini ve öğrendiklerini sıralı amirlerine mesai saatleri dışında ise nöbetçi astsubaya aktarmalarının ardından, görev esnasında ve sonrasında ilgili bölümlerini doldurdıkları hizmet kağıtlarını amirlerine teslim eder.

Devriye usulü

MADDE 12- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri görevlendirildikleri bölgede devriye hizmetini yürütmeye mecburdurlar. Sıralı amirlerinin izni olmadıkça herhangi bir sebep ve bahane ile devriye hizmetine ara verilemez.

(2) Görev süresince bağlı bulundukları birim ile ne şekilde temas ve irtibat kuracakları yetkili amir tarafından tespit edilir.

(3) Devriyeler en az iki kişiden oluşur. Kıdemli olan devriyenin amiridir, sağda yürür.

(4) Tabancalar kılıflarında bulunur. Yalnız tehlikeli anlarda ele alınır.

(5) Görev esnasında yürüyüş ağır adımlarla yapılır, dönemeçlerde köşe başlarında durularak etraf gözetilip incelenir. Yürüyüşlerde ani dönüşler yapılarak gözetlenip gözetlenmediği veya izlenip izlenmediği kontrol edilir. Zaman zaman suç işlenmesini önleme maksadıyla tek düdük çalınır.

(6) Bölge sınırlarında karşılaşan çarşı ve mahalle bekçileri birbirlerine olaylara ait bilgileri aktarırlar ve gecikmeksizin devriye görevine devam ederler.

(7) Çarşı ve mahalle bekçileri, görevlendirildikleri bölgelerdeki mahalle, cadde ve sokakları, meydan, park, bahçe, mesire yeri gibi yerler ile sağlık hizmeti veren yerleri, önemli bina ve tesisleri, kamu kurum ve kuruluşları, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ve emniyet ve asayiş bakımından önemli olan diğer yerleri öğrenmeye mecburdurlar.

(8) Çarşı ve mahalle bekçileri, yapılacak kontrolün ardından, görevin icra edileceği bölgenin mesafesi göz önüne alınarak gerektiğinde görevlendirildikleri bölgelere bırakılabilir ve görev sona erdiğinde geri alınabilir.

Yardım isteme

MADDE 13- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri, yardım istemek zorunda kaldıkları veya ilgili kurum ve kuruluşların müdahale etmesini gerektiren olaylarda en seri araçlarla bağlı bulundukları birime ve mümkün olduğu takdirde müdahalede bulunacak kurum ve kuruluşlara haber verirler. Bu haber verme telefon, telsiz, düdük ve diğer araçlarla yapılabilir.

(2) Düdük işaretleri şunlardır:

a) Tek düdük yoklama içindir. İşiten çarşı ve mahalle bekçisi yerini belli etmek için tek düdük çalmak suretiyle karşılık verir.

b) Birbirlerini izleyen iki düdük çağırma işarettir. İşiten çarşı ve mahalle bekçisi aynı şekilde karşılık vermekle beraber derhal çağrılan yere gider.

c) Birbiri arkasından ve sürekli bir şekilde çalınan düdük sesleri yardım isteğine işarettir. İşiten çarşı ve mahalle bekçileri derhal yardıma koşar ve yardım isteğini işittiğini ve intikal ettiğini belirtmek üzere kesik ve kısa aralıklı üç düdük sesiyle karşılık verirler.

(3) Yardım isteğini haber alan diğer çarşı ve mahalle bekçileri yardıma gitmeye mecburdurlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Görev ve Yetkiler

Halka yardım görevi

MADDE 14- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri, görevli oldukları mülki sınırlar içerisinde görev yeri ve saatine bakılmaksızın halkın istirahat, sağlık ve selametini sağlamak bakımından;

a) Yolda hastalanan, kazaya uğrayan, düşüp kalan ve genel durumu itibarıyla yardıma muhtaç olanlara yardım etme görevi kapsamında; kişinin yardıma ihtiyaç duyduğu konu ile ilgili olan kamu kurum ve kuruluşları ile irtibat kurarak yardım edilmesini sağlar ve iletişim bilgilerine ulaşılabilmesi halinde yakınlarını durumdan haberdar eder.

b) Yardıma ihtiyaç duyduğu değerlendirilen, şiddet mağduru veya şiddete ya da istismara uğrama riski taşıyan kadın ve çocukları en yakın kolluk birimine teslim eder. Kimsesizleri, engellileri ve acizler ile suç sayılmayacak ve fakat kendini idare edemeyecek derecede sarhoş olanları bir tehlikeye uğramalarına veya herhangi bir suç işlemelerine mani olmak üzere yakınlarına haber verir, yakınlarına ulaşamadığı takdirde en yakın kolluk birimine teslim eder.

c) Görev bölgeleri dahilindeki mahalle, cadde ve sokakları, meydan, park, bahçe, mesire yeri gibi yerler ile sağlık hizmeti veren kurum ve kuruluşların adreslerini öğrenir ve gerektiğinde bu bilgileriyle bir semt, yer, yol veya sokak sormak için başvurulara gerekli bilgiyi verir.

ç) Doğum, ölüm, hastalık, kaza, yangın veya afet gibi önemli ve acele haller sebebiyle yapılacak yardım isteklerinden gücü dâhilinde olanları öncelikle yerine getirir.

d) Büyük tehlike arz eden yangın ve su baskını gibi afetlerde mahalle sakinlerini derhal uyarır ve durumu bağlı bulunduğu genel kolluk birimleri ile ilgili kurum ve kuruluşlara bildirir. Görevli ekipler bölgeye intikal edene kadar da gereken koruyucu tedbirleri alır.

e) Toplum sağlığını ve güvenliğini tehdit eden bir hayvana rastlanıldığında verebileceği zararları engellemek için kişileri alandan uzaklaştırır ve ilgili genel kolluk birimini ve belediyeyi durumdan haberdar eder.

Önleyici, koruyucu görev ve yetkiler

MADDE 15- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri;

a) Görev saatleri içinde ve görevlendirildikleri bölgede 12 nci maddede belirtilen usule uygun olarak devriye hizmeti yürütür.

b) Görev bölgeleri içinde bulunan konut, işyeri ve araçlar gibi malların korunmasında sahipleri tarafından noksan alınan tedbirleri tamamlattırmak amacı ile mal sahibinin tespiti için gerekli araştırmayı yapar ve tespit edebildiği iletişim bilgilerinden mal sahibine ulaşarak gerekli bilgilendirmeyi yapar.

c) Görev saatleri içerisinde vâkıf oldukları şüpheli durum veya kişileri bağlı bulundukları genel kolluk birimlerine bildirir.

ç) Kamu düzenini bozacak mahiyetteki gösteri, yürüyüş ve karışıklıkların önlenmesi amacıyla genel kolluk kuvvetleri gelinceye kadar önleyici tedbirleri alır.

d) Görev bölgeleri içinde uyuşturucu madde imal edildiğinden, satıldığından veya kullanıldığından, kumar oynandığından ya da fuhuş yapıldığından şüphelenilen yerleri bağlı bulundukları genel kolluk birimlerine bildirir.

e) Kişilerin can, mal ve ırzına yönelik saldırı ve tehditleri önlemek için genel kolluk kuvvetleri gelinceye kadar gerekli tedbirleri alma görevi kapsamında;

1) Suç işlemeye yarayacak ve suç işlemeyi kolaylaştıracak aletlerin açıkta bırakılmaması ve açıkta bulunması zaruri olan eşyanın kaybolmaması için gerekli uyarılarda bulunarak kişilerin can, mal ve ırzına yönelik saldırı ve tehditleri engellemek amaçlı önlem alır.

2) Kişilerin can, mal ve ırzına yönelik bir suçüstü hali söz konusu olduğu takdirde derhal müdahale eder, suç şüphelilerini 17 nci maddenin birinci fıkrası gereğince yakalar ve genel kolluk kuvvetlerini durumdan haberdar eder.

3) Can, mal ve ırza yönelik bir saldırı veya tehdide uğrandığı iddiasıyla yardım istendiği takdirde ise genel kolluk kuvvetlerini durumdan haberdar ederek genel kolluk kuvvetleri gelinceye kadar kişiye refakat eder, yardıma ihtiyacı olan konularda yardımda bulunur.

f) Mahalle sakinlerini etkileyen elektrik, su, doğalgaz, kanalizasyon gibi arızalarda;

1) Arızayı bağlı bulunduğu genel kolluk birimleri ile ilgili kurum ve kuruluşlara bildirir.

2) Arıza sebebiyle tehlike oluşturabilecek alanların güvenliğini sağlar, kişilerin bu alana girmesini önleyici tedbirleri alır.

3) Tehlikenin büyümemesi bakımından arıza yaratan elektrik, su, doğalgaz, kanalizasyon ve benzerlerinin kullanılmaması konusunda halkı uyarır.

g) Halkın sükûn ve istirahatini bozanları, başkalarını rahatsız edenleri engeller.

ğ) Sokak, geçit ve meydanlarda trafiğe mani olan taşıtların ve diğer engellerin trafik akışını sağlayacak şekilde kaldırılmasını sağlar ve gerektiğinde bağlı bulunduğu genel kolluk birimlerine durumu bildirir.

h) Yangın, deprem, su baskını gibi afet ve tehlikelerle ilgili önleyici tedbirleri alma kapsamında;

1) Durumu genel kolluk birimleri ile ilgili kurum ve kuruluşlara bildirir.

2) Görevli ekipler bölgeye intikal edinceye kadar halkın sağlık ve güvenliğini sağlar.

3) Oluşabilecek paniği önlemek için sükunetli davranarak halkı sakinleştirir.

Durdurma ve kimlik sorma yetkisi

MADDE 16- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri, görev bölgesi ve çalışma saatleri ile sınırlı olmak kaydıyla kişileri ve araçları;

a) Bir suç veya kabahatin işlenmesini önlemek,

b) Suç işlendikten sonra kaçan faillerin yakalanmasını sağlamak, işlenen suç veya kabahatlerin faillerinin kimliklerini tespit etmek,

c) Hakkında yakalama emri ya da zorla getirme kararı verilmiş olan kişileri tespit etmek,

ç) Kişilerin hayatı, vücut bütünlüğü veya mal varlığı bakımından ya da topluma yönelik mevcut veya muhtemel bir tehlikeyi önlemek, amacıyla durdurabilir.

(2) Çarşı ve mahalle bekçisinin durdurma yetkisini kullanabilmesi için içinde bulunulan durumdan edindiği izlenime dayanarak, kişinin bir suç işleyeceği veya işlediği hususunda veya kişinin silahlı olduğu ve hâlen tehlike yarattığı konusunda makul bir sebebin bulunması gerekir. Süreklilik arz edecek, fiili durum ve keyfilik oluşturacak şekilde durdurma işlemi yapılamaz.

(3) Durdurma süresi, durdurma sebebine esas teşkil eden işlemin gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyulan makul süreden fazla olamaz.

(4) Durdurma yetkisinin kullanılmasına neden olan şüphe, yapılan açıklamayla veya herhangi bir şekilde ortadan kalkarsa, kişilerin gitmesine ve araçların ayrılmasına izin verilir.

(5) Çarşı ve mahalle bekçisi, görevini yerine getirirken kendisinin çarşı ve mahalle bekçisi olduğunu belirleyen belgeyi gösterdikten sonra, durdurduğu kişiye durdurma sebebini bildirir; şüpheye yol açan davranışları ve durdurma sebebine ilişkin sorular sorabilir; kimliğini veya bulundurulması gerekli diğer belgelerin ibraz edilmesini isteyebilir. Kişi, kimliğine ilişkin olanlar hariç, sorulan sorulara cevap vermekle yükümlü değildir. Bu kişilere kimliğini ispatlama hususunda gerekli kolaylık gösterilir. Belgenin bulunmaması, açıklamada bulunmaktan kaçınması veya gerçeğe aykırı beyanda bulunması dolayısıyla ya da sair suretle kimliği belirlenemeyen kişi tutularak durumdan derhal genel kolluk görevlileri haberdar edilir.

(6) Durdurma üzerine aşağıdaki işlemler yapılır:

a) Durdurulan kişiye kontrolün konusu ve sebepleri açıklanır.

b) Durdurulan kişi üzerinde veya aracında silah ya da tehlike oluşturan diğer bir eşyanın bulunduğu hususunda yeterli şüphenin varlığı halinde, kendisine veya başkalarına zarar verilmesini önlemek amacına yönelik el ile dıştan kontrol dâhil gerekli tedbirler alınır.

c) Kontrol, kişinin veya aracın ilk durdurulduğu yerde ve mümkün olduğu kadar başkalarının göremeyeceği tarzda yapılır. Başka yere götürölerek kontrol yapılamaz.

ç) El ile dıştan kontrol, kişinin cinsiyetinde bulunan çarşı ve mahalle bekçisi tarafından yapılır. Kişinin cinsiyetinde çarşı ve mahalle bekçisi bulunmaması durumunda bağlı bulunduğu kolluk birimine haber verilir.

d) Kontrol amacı ile kişinin üzerindeki elbisenin çıkarılması veya aracın dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin açılması istenemez, bu şekilde yapılan kontrolün neticesinde suçla ilişkin iz, eser, emare ve delil elde edilirse, kişi yakalanır ve bağlı bulunduğu genel kolluk birimine teslim edilir.

e) Kişiler ve araçlar hakkında daha geniş kapsamlı kontrol yapılması gerektiği hususunda makul sebebin varlığı halinde bağlı bulunulan genel kolluk görevlilerine bilgi verilmek suretiyle teslim edilir.

f) Kontrolden sonra talep üzerine olay yerinde derhal bir tutanak düzenlenir.

Adli görev ve yetkiler

MADDE 17- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri;

a) işlenmekte olan veya işlendikten sonra henüz izleri meydanda olan suç şüphelilerini,

b) Haklarında tutuklama veya yakalama kararı çıkarılmış olanları, gördükleri takdirde yakalar ve genel kolluk kuvvetlerine teslim eder.

(2) Yakalanan kişinin kaçmasını, kendisine veya başkalarına zarar vermesini önlemek amacıyla kaba üst araması yapılarak, silah ve bunun gibi unsurlardan arındırılması sağlanır. Yakalama sırasında suçun iz, emare, eser ve delillerinin yok edilmesini veya bozulmasını önleyecek tedbirler alınır.

(3) Yakalama işlemi bir tutanağa bağlanır. Bu tutanakta yakalananın, hangi suç nedeniyle, hangi koşullarda, hangi yer ve zamanda yakalandığı, yakalamanın hangi çarşı ve mahalle bekçilerince yapıldığı yer alır. Yakalama tutanağının bir sureti yakalanana verilir.

(4) Çocuklar bakımından suçüstü hali dahi olsa yakalama yetkisi aşağıdaki şekilde sınırlandırılmıştır:

a) Fiili işlediği zaman on iki yaşını doldurmamış olanlar ile on beş yaşını doldurmamış sağır ve dilsizler;

1) Suç nedeni ile yakalanamaz ve hiçbir suretle suç tespitinde kullanılamaz.

2) Kimlik ve suç tespiti amacı ile yakalanabilir. Kimlik tespitinden hemen sonra serbest bırakılır.

b) On iki yaşını doldurmuş ancak on sekiz yaşını doldurmamış olanlar suç sebebi ile yakalanabilirler.

(5) Çocuklara kelepçe ve benzeri aletler takılamaz. Ancak, zorunlu hâllerde çocuğun kaçmasını, kendisinin veya başkalarının hayat veya beden bütünlükleri bakımından doğabilecek tehlikeleri önlemek için gerekli önlemler alınır.

(6) Çarşı ve mahalle bekçileri, suç işlenirken veya işlendikten sonra, henüz izleri meydanda iken suç delillerinin kaybolmaması veya bozulmaması için gerekli muhafaza tedbirlerini alır, varsa olayın tanıklarının kimlik ve adres bilgilerini tespit ederek genel kolluk birimlerine bildirir.

Zor ve silah kullanma yetkisi

MADDE 18- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 16 ncı maddesinde belirtilen zor ve silah kullanma yetkisini haizdir.

Genel kolluk kuvvetlerine yardım görevi

MADDE 19- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri, bu Yönetmelikte belirlenen görev ve yetkilerin dışında mevzuatla genel kolluk kuvvetlerine tevdi edilen görev ve yetkileri ancak genel kolluk kuvvetleri nezaretinde yerine getirebilir ve kullanabilirler.

BEşİNCİ BÖLÜM

Selam, Saygı ve Emir

Selam ve saygı

MADDE 20- (1) Selam ve saygı meslek bağlılığını ve sevgisini ifade eder.

(2) Selam ve saygı; her çarşı ve mahalle bekçisi tarafından tüm üstlerine karşı aynı ciddiyetle ve tam olarak yapılır. Selamlama yalnız başla veya el ve başla olur. Selam ve saygı; gerekli olan her yerde ve her durumda ve hatta gecikmiş olsa bile verilir. Asla sarfınazar edilemez. Görmemek mazeret sayılamaz.

(3) Çarşı ve mahalle bekçileri;

a) Üstü olan rütbedeki personelden önce selam verirler.

b) Birbirlerini gördükleri zaman aynı anda selamlama yaparlar.

(4) Selam ve saygı hareketlerini usule aykırı yapmak disiplin cezasıyla cezalandırılır.

Selam ve saygı vaziyetlerinin alınacağı ve alınmayacağı haller

MADDE 21- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri aşağıda belirtilen hallerde ve şekilde selam ve saygı vaziyetini alır:

a) İstiklal Marşı ve yabancı devletlerin milli marşları;

1) Her yerde daima durup cephe alarak el ile selam vaziyetinde dinlenir.

2) Tören birliği halinde iken veya kep giyilmediği hallerde hazır ol vaziyetinde dinlenir.

b) Gemilere ve resmi binalara bayrak çekilir veya indirilirken olduğu yerde durarak ve cephe alarak elle selam verilir.

c) Kullanıldığı birimin onur timsali olan Sancak, geldiği istikamete dönülüp hazır ol vaziyeti alınarak elle selamlanır.

ç) Cenaze, cephe alınarak hazır ol vaziyetinde el ile selamlanır.

(2) Çarşı ve mahalle bekçileri aşağıdaki hallerde selam ve saygı mecburiyetinde değildirler:

a) Bir topluluğu korumak, törenlerde düzeni sağlamak veya bir tehlikenin önlenmesi ile görevli olmaları durumunda.

b) Cenaze merasiminde bulunulması halinde.

c) Selam veremeyecek ve saygı vaziyeti gösteremeyecek derecede hasta olunması veya halsiz düşülmesi halinde.

ç) Bir görev sebebi ile toplu olarak istirahat halinde bulunulması durumunda.

Emir

MADDE 22- (1) Genel kolluğa yardımcı kuvvet olarak görevlendirilen çarşı ve mahalle bekçileri; amirinden aldığı emri Anayasa, kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve yönetmelik hükümlerine aykırı görürse yerine getirmez ve bu aykırılığı emri verene bildirir. Ancak amir emrinde ısrar eder ve bu emrini yazılı olarak yenilerse emir yerine getirilir. Bu halde emri yerine getiren sorumlu olmaz. Konusu suç teşkil eden emir hiçbir suretle yerine getirilmez. Yerine getirenler sorumluluktan kurtulamaz.

(2) Daha üst bir amirden emir alındığında emir yapılmakla beraber mümkünse derhal değilse en kısa sürede ilk amir bilgilendirilir.

(3) Bir amirin verdiği emir yapılırken daha üst bir amirden önceki emre aykırı ikinci bir emir alınacak olursa, ikinci emri verene önceki emir bildirilir. Eğer daha üst amir kendi emrinin yapılmasında ısrar ederse bu emir yapılır ve birinci emri veren amire bilgi verilir.

Genel Komutanlık mensubu çarşı ve mahalle bekçileri

MADDE 23- (1) Genel Komutanlık mensubu çarşı ve mahalle bekçileri için 20, 21, 22 ve 23 üncü maddeleri yerine 30/9/2019 tarihli Bakan onayıyla yürürlüğe giren Jandarma ve Sahil Güvenlik Personelinin Hizmet Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son hükümler

Başka görevde çalıştırma yasağı

MADDE 24- (1) Çarşı ve mahalle bekçileri, kolluk hizmet ve görevleri dışında her ne suretle olursa olsun çalıştırılmazlar.

Disiplin, ödül ve performans değerlendirmesi

MADDE 25- (1) Çarşı ve mahalle bekçilerinin görevleri esnasında mesleğin onur ve saygınlığını zedeleyecek şekilde tavır göstermeleri ve hareket etmeleri yasaktır.

(2) Çarşı ve mahalle bekçileri kılık ve kıyafetlerine dikkat etmeye mecburdurlar. Elbise ve teçhizatlarını uygun şekilde giymeleri ve taşımaları şarttır.

(3) Aday çarşı ve mahalle bekçilerinden hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları tespit edilenlerin, aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almış olanların memuriyetle ilişkileri Bakan onayı ile kesilir.

(4) Bu Yönetmelikteki hususlara aykırı hareket eden çarşı ve mahalle bekçileri hakkında 31/1/2018 tarihli ve 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun hükümleri uygulanır.

(5) Çarşı ve mahalle bekçileri istihdam edildikleri genel kolluk kuvvetinin ödöl ve performans değerlendirme usulleri hükümlerine tabidir.

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 26- (1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde emniyet hizmetleri sınıfı ve jandarma hizmetleri sınıfı ile ilgili mevzuatın 7245 sayılı Kanuna ve bu Yönetmeliğe aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelikler

MADDE 27- (1) Bu Yönetmelik ile;

a) 10/10/1966 tarihli ve 12422 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çarşı ve Mahalle Bekçilerinin Vazifeleri ile İlgili Olarak Riayet Etmeleri Gereken Hususları Gösterir Yönetmelik,

b) 15/11/1966 tarihli ve 12452 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çarşı ve Mahalle Bekçileri Teçhizat Yönetmeliği,

c) 19/10/1966 tarihli ve 12430 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çarşı ve Mahalle Bekçilerinin Çalışma Şekli ve Zamanı ile Fevkalade Hallerde Ödenecek Fazla Mesai Ücreti Hakkında Yönetmelik,

ç) 19/10/1966 tarihli ve 12430 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 772 sayılı Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanununun 13 üncü Maddesinin Uygulanması ile İlgili Yönetmelik, yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Çarşı ve mahalle bekçileri ile ilgili birinci fıkrada belirtilen yönetmeliklere yapılan atıflar bu Yönetmeliğe yapılmış sayılır.

Yürürlük

MADDE 28- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 29- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür.